

LBRIS

We know
books

irina

CORNELIA BUDAN

EDITURA
CREATOR
BRAȘOV, 2026

CUPRINS

CAPITOLUL I	7
CAPITOLUL II.....	31
CAPITOLUL III	59
CAPITOLUL IV.....	80
CAPITOLUL V	113
CAPITOLUL VI.....	130
CAPITOLUL VII	147

CAPITOLUL I

Privesc de pe balcon, drept în fața mea, și văd, de sus, de la etajul al optulea, silueta albastră a Munților Hercinici din Dobrogea, o imagine blândă, învăluitoare. Știu că, dincolo de acești munți, acolo unde privirile mele nu pot ajunge, se întinde marea, tremurând verzuie sub lumina soarelui de vară, aruncând pe țărm dantela ei de spumă.

Dar mai bine să privesc în interior. Oare ce se deslușește acolo? O fată superbă, elevă la Liceul Murgoci, aflat aproape de Dunăre, o persoană delicată, minionă, cu un zâmbet deschis, simplă, inteligentă, premianta clasei: Irina. Tatăl meu este fratele ei și ne-am dus cu toții la București, la un concurs național de atletism; ea concura la proba de 80 de metri garduri. Stăteam alături de sutele de oameni pe băncile din lemn, vopsite în verde, din stadion și priveam gardurile pe care atleții trebuiau să le treacă. Erau destul de înalte și aveau sus o mică formațiune care, dacă era atinsă, se prăbușea.

Fetele se aliniază pe linia de start și se aude zgomotul pistolului care dă pornirea. Este ceva fascinant, ca la începutul unei simfonii, când dirijorul ridică bagheta. Toți ochii sunt ațintiți asupra acelei mâini, asupra degetelor care parcă se iluminează din interior. Așa este și

atunci când începe cursa: o primă mișcare, un impuls inițial, când fiecare se află într-o aliniere perfectă, apoi zgomotul de start, apoi mișcarea fiecărui atlet, cu mușchii încordați, cu ochii măriți și strălucitori, cu inima bătând tare, cu părul fluturând, cu tricoul pe care se află un număr din ce în ce mai ud de transpirație. Mâinile se sprijină pe linia de start, piciorul din față are genunchiul lipit de sol, cel din spate este susținut doar de vârfurile degetelor, iar privirea este ațintită înainte. Concentrarea este maximă. Prin minte trec cuvintele antrenorului, o frântură de rugăciune, un gând mic către mamă, o sclipire fulgurantă a unei medalii...

— Pe locuri, fiți gata, start!

Încordarea este maximă, inima bate cu putere. La început, plutonul este compact, atleții au elasticitatea unor feline care se năpustesc asupra prăzii, apoi se detașează patru, dintre care tata o recunoaște pe Irina.

— Hai, Irina! Nu te lăsa!

Îmi vine să închid ochii de teamă. S-a apropiat de primul gard, este ca mișcarea inițială a unei simfonii, când arcușurile viorilor suspendate se apropie de corzi și sunetul se revarsă tumultuos și intră brusc în sufletul celor care privesc și ascultă. Ea, micuță, gardul parcă a crescut. O privesc cu ochii măriți. Cu o detentă incredibilă, l-a trecut, creând pentru câteva fracțiuni de secundă senzația de zbor, apoi încă un gard și încă unul! Parcă se aud acordurile precipitate din Vivaldi, mișcarea, în întregul ei, are o frumusețe ce amintește de Fidias, o măreție și solemnitate ca în Wagner, o armonie ca în sculptura lui Brâncuși. Piciorul din spate, cu vârful

întins, amintește de baletul lui Ceaikovski. Stadionul e în delir! Tata se bucură ca un copil, sare în picioare, bate din palme, mă ridic și eu, aplaudăm cu toții!

Irina este campioană națională la 80 de metri garduri! A fost una dintre sutele de competiții la care a participat, inclusiv cea în care a devenit campioană balcanică la această probă. De patru ori campioană națională, de două ori campioană balcanică, totul realizat prin sute de ore de antrenament, singură, uneori fără să o vadă nimeni, repetând fiecare mișcare cu agilitatea unei pantere.

Familia jubilează, se bucură și Ecaterina, mama Irinei. Prin mintea ei se derulează amintiri și, cu rezultatele excepționale pe care le are, fata ei ar fi putut alege orice facultate, dar mai bine să dea la Educație Fizică și Sport, acolo le dau și bursă, și suplimente de mâncare... Irina, mezina, a strălucit în liceu! Profesorii erau încântați de o asemenea elevă eminentă, iar la Liceul Murgoci, liceul de fete, toate serbările se făceau având-o ca protagonistă. Era regina scenei: balet, recitare, teatru, stârnea admirația prin simpla ei apariție. Luase ore de balet cu celebrul Marati, despre care se spunea că studiasă coregrafia la Paris. Era foarte apreciat, era o prezență stranie, cu ochii negri, machiat, îmbrăcat cu un maiou decoltat și cu ciorapi de mătase. Toți colegii o iubeau, i-au dăruit de ziua ei două volume din Delavrancea, iar pe prima pagină s-au semnat, fiecare cu o caligrafie rafinată, ca să rămână o amintire. Ce poate fi mai frumos decât o carte? Acolo, în paginile ei, sunt sufletul celui care a scris-o, sufletul celui care a tipărit-o și miile de suflete ale celor care o citesc.

Doamna profesoară Paulescu, o mare iubitoare a poeziei, era îndrăgostită de Eminescu, avea un cult al marelui poet, cult pe care voia să-l transmită și elevilor ei de la Liceul Murgoci, care o respectau atât de mult, încât învățau tot ce le dădea ea. Învățau versuri, poeme întregi, bineînțeles, *Luceafărul*, scriau comentarii lungi, participau la serbări. Astfel, la o serbare de sfârșit de an, Irina a fost pusă să interpreteze un rol dificil: să fie fata de împărat din *Luceafărul*, să formuleze cele două chemări cu o voce tremurând de iubire, să întrebe cu o voce naivă ce este iubirea, iar apoi, fericită, să invoce protecția astrului, fiind în brațele altui băiat. Un coleg brunet, cu dicție perfectă, era Hyperion, iar Demiurgul era un băiat din ultimul an. Pentru rolul lui Cătălin au găsit un strengar din clasa a IX-a, care a intrat perfect în atmosferă, vorbea despre iubire ca despre un joc, iar gesturile lui, mișcarea mâinilor, felul cum o privea au devenit tulburătoare. Al doilea rol a fost și mai interesant: era Luna din *Scrisoarea III*, trebuia să-l convingă pe sultan că ea este stăpâna vieții lui, că în numele ei trebuie să lupte, nu degeaba este ea și pe stindardul otoman.

Dar celebra ei profesoară de limba română, sobră și elegantă, cu părul negru și o privire pătrunzătoare, se îmbrăca în negru când îl predă pe Eminescu și, cu o voce sonoră și un timbru memorabil, îi spusese odată:

— Ești deșteaptă, ești frumoasă, dar ești săracă, Irina!

Vezi, uneori vorbele cuiva te pot urmări, își pot pune o pecete asupra unei vieți, cuvântul care zidește sau cuvântul care rănește. Toată lumea a rămas uimită

de alegerea facultății. Cu inteligența ei strălucită, putea fi admisă oriunde, dar Ecaterina, obsedată de anii de foamete, îi spusese:

— Du-te la Sport, acolo se mănâncă bine, ai cantină și cămin asigurate!

Și așa Irina a fost admisă prima, a primit și bursă republicană, a plecat în cantonamente, a cunoscut viața de sportiv, a urcat pe podium de mai multe ori, a primit numeroase medalii, a învățat să schieze, să înoate, să joace tenis și a cunoscut nu doar prietenia, ci și dezamăgirea. A terminat șefă de promoție și a fost oprită în facultate ca asistent universitar. Profesorul ei de atletism îi spusese că nu are deloc talent la proba de garduri, la celelalte probe se descurcă bine, dar la garduri nu merge deloc. Irina a tăcut și a luat hotărârea să înceapă singură antrenamentul vara, când toată lumea este plecată, în curtea liceului și pe teren. Nu contau căldura insuportabilă, improvizația pistei și a gardurilor sau faptul că uneori treceau ore lungi fără să mănânce, nici căzăturile, genunchii juliți și privirile disprețuitoare ale celor care o vedeau. Prima dată nu a reușit să le treacă, simțea cum transpiră, cum sudoarea îi acoperă fruntea și cum tricoul spălăcit i se lipește de spate. Nu-i nimic, așa merge treaba... Încă o dată, poziția de start, alergare, săritură! Din nou: start, alergare, săritură! Start, alergare, săritură! Ea este antrenorul, ea este atletul, trebuie să reușească, trebuie să demonstreze! Nu are talent? N-o fi având, dar are voință! Simte că o ia puțin amețea, o fi de la soare sau, mai știi, de la foame? A repetat de zeci de ori fiecare element, la început cu încetinitorul,

apoi a încercat să mărească viteza. Avea și un truc al ei, îi spusese prietena ei de la sărituri cum să facă pentru a avea detenta cea mai bună și a reușit să depășească orice obstacol. Nu s-a lăsat până când nu a fost perfectă. Nu a spus nimănui, iar când s-a înscris la prima competiție, nimeni nu avea încredere în ea, o fetiță de un metru șaiszeci, de 46 de kilograme, micuță și fravă, cu piciorușele subțiri, cu brațele filiforme... Când a luat prima medalie, toți au rămas uimiți! Apoi, campioană balcanică la Atena, unde pe podium simțea că inima-i bate puternic în piept, îi auzea ritmul sacadat, fiecare bătaie interfera cu ritmul în care se desfășurase cursa, cu fiecare detaliu repetat de zeci de ori în soarele torid al Bărăganului, pe care îl asocia aici cu soarele, cerul limpede și sobru al Atenei.

Irina era pasionată de profesia ei și apreciată de toți profesorii de la facultate, era cea mai drăguță, cea mai deșteaptă, o plăcere să colaboreze cu o asemenea asistentă! O iubeau și studenții, era atât de deschisă, glumea cu ei și îi încuraja, îi ajuta la elementele mai dificile. Tunsă scurt, șatenă, cu ochii mari și genele lungi, dar cel mai luminos îi era zâmbetul. Irina zâmbind, ai fi zis că întrece toate Madonele renașcentiste. Printre colegii ei era și Boxi, de fapt îl chema Gabriel, dar i se spunea așa pentru pasiunea lui pentru box, manifestată încă din anii studenției. Boxi era tulburător, știa că are un succes nebun la fete, iar ei nu-i venea să creadă că se opriese tocmai la ea. Modestă și simplă, Irina avea tendința pe care o au anumiți oameni de a-și subaprecia calitățile.

Familia a rămas surprinsă cât de repede s-a măritat. Pe atunci, la repartiția guvernamentală, soțul sau soția

cu media mai mare îl atrăgea și pe celălalt la postul obținut, chiar dacă se afla la coada clasamentului. Înăltuț, cu ochii de un albastru intens, cu gene negre și lungi, cu o voce puțin afectată, cu note în bemol, semănând cu Franco Nero, tânărul Boxi a devenit soțul Irinei. La nuntă au venit neamurile și o mulțime de colegi. Irina era foarte iubită, iar după acte a urmat și ceremonia religioasă. Îmbrăcată în rochia albă, cu cununa de flori și cu buchetul de trandafiri albi, era o prezență de basm. Sprâncenele conturate și ochii căprui, cu gene lungi, erau plini de lumină, iar zâmbetul ei emana fericirea pură.

Se îmbrăca simplu, uneori purta și minijup, iar Dumnezeu a binecuvântat-o cu un băiețel, Lucian, pe care ea îl strigă Luci. Luci are ochii albaștri ai tatălui și genele lungi ale mamei, este tot timpul în mișcare, sare, se agață de obiectele mai înalte, se ascunde pe sub mese, ce mai, copil de sportivi!

Părinții mei mergeau rar la București, dar ce bucurie era pentru mine să fiu în apartamentul de bloc de pe Șoseaua Olteniței, unde locuiau Boxi, Irina și Luci! Ne așezam în bucătărie pe niște scăunele mici de lemn, ea tăia brânză, șuncă și ceapă în felii subțiri, cât erau de bune! Apoi începeau poveștile și bancurile. Tata era fenomenal! Toți râdeau cu lacrimi, eu mă jucam cu cel mic, se făcea seară și soarele se topea, portocaliu, în spațele blocurilor cenușii, era cald și țăntării se adunau în jurul nostru.

Îmi plăcea biblioteca lor, aveau multe cărți, unele volume de specialitate, dar foarte multe erau de

filosofie și istorie a culturii. Iar printre ele, două obiecte fascinante, dintre care primul era o gondolă de la Veneția, o miniatură făcută din nichel și porțelan, atât de grațioasă, încât parcă te-ai fi așteptat să vezi canalele verzi ale Veneției și să auzi strigătul gondolierului în amurg. Era atât de frumos lucrată, o bijuterie în auriu, vișiniu și negru, pe care o contemplam minute întregi fără să mă satur, lăsându-mi mintea să țeară o poveste și, la fiecare reflex al ei, mi se părea că aud melodiile melancolice și zgomotul valurilor pe canalele Veneției.

Al doilea era ceva înfricoșător și straniu, eu îl priveam mereu cu coada ochiului, mi se părea un fals. Știam sigur că este adevărat, că sticla aceea verzuie, în care se afla răsucit un șarpe plutind în alcool, venea din Vietnam, că Boxi fusese cu lotul de sportivi în acea țară atât de îndepărtată. Mereu mă uitam la șarpe, aveam impresia că își schimbă poziția, făceam scenariile: oare ce s-ar întâmpla dacă s-ar sparge sticla? Cert este că nu rămânea mereu de aceeași culoare și dovedea cât de stranii sunt gusturile oamenilor, cine știe, pe la ei o fi vreo delicatăsă...

Acolo, în bibliotecă, erau și multele ei medalii, cea de aur, de campioană balcanică la garduri, cea de argint de la europene și cele de aur de la naționale, toate așezate frumos în cutiile lor de catifea vișinie. În apartamentele de bloc de atunci, biblioteca era piesa centrală, în jurul ei se organiza întreaga așezare a mobilierului, acolo se afla pecetea culturală a fiecăruia, cartea era un obiect de preț, o mângâiere, o bucurie secretă din care te puteai împărtăși în liniște, fără să fii spionat sau interceptat

de alții. Irina ne pregătește de culcare, mă privește și glumește:

— Ei, dacă aș fi avut eu picioarele tale!

Eu, complexată că sunt prea înaltă, nu realizez ce înseamnă o diferență de 20 de centimetri pentru un atlet! Eu, care nu am sărit măcar *o capră* în viața mea, fiind torturată de profesorul de sport din liceu, care-mi punea nota 4 la obiectul dumnealui, nu pricepeam ce înseamnă să ai 1,75, când orice fapt, cât de mic, poate influența performanța. Promisem cele mai oribile porecle: *Scurta*, *Prăjina*, *Girafa* și mergeam cocoșată ca să par mai scundă, iar în clasă nu am stat în viața mea decât în ultima bancă. Ce să mai spun că niciun băiat nu vorbea cu mine, eram la fel de înaltă ca profesorul de fizică, dar acela era considerat un domn bine. În acele competiții atât de grele, când lupta se dădea pe viață și pe moarte, Irina era cea mai scundă din tot plutonul, dar era extrem de rapidă, avea o detentă și un fuleu incredibile. Zveltă, cu picioarele sculptate gingaș, avea mereu acel zâmbet fascinant, acea energie pozitivă pe care o emana din toate gesturile ei. Mă uitam și la *Boxi*, își lăsase și puțină barbă, ca să fie mai interesant, își luase și o motocicletă, iar apoi un *Fiat 600*, micuț și drăguț, roșu, cu care a bătut România de la Piatra Neamț la Toplița și de la Brăila la Baia Mare. Se șoptea prin familie că mama lui fusese fată în casă la un aristocrat bucureștean și rămăsese însărcinată, refuzând să scape de sarcină; era o fință pitică, nu degeaba i se spunea *Mărunțica*, de fapt, nici măcar nu știu cum o chema, toată lumea îi spunea așa. Îi cam plăcea să bea,

era diametral opusă Ecaterinei, mama Irinei, venită din Basarabia cu patru copii: Virgil, Vasile, Gicu și Irina. Pierduse tot, și casă, și masă, dar mai ales își pierduse bărbatul, un notar de țară, care se refugiasse mai târziu pentru că voise să aibă grijă de actele oamenilor. În aglomerația cumplită din gărilor de unde fugea disperată o mulțime de lume amenințată de pericolul sovietic, de Siberia în care fuseseră deportați atâția tineri, el, notarul, căzuse într-un beci și se lovise groaznic la ficat. De acolo i s-a tras și moartea, lăsând văduvă o soție de 34 de ani cu patru copii.

Și atunci ce să facă? Venise și ea la Brăila, la fratele ei, care era marinar, căsătorit cu o așa-zisă grecoaică, *Eftihia*. Reușise să intre la *Ancora*, o fabrică de confecții, iar copiii suferiseră de foame. Pe Irina și pe Gicu îi trimitea uneori să vândă turtițe, un fel de chifle făcute din făină și apă, mai câștigau un bănuț, dar nu-i lăsa să guste din ele, iar pe ceilalți doi îi trimisese la școli cu internat. Uneori, copiii se mai duceau la vecinii ruși, care aveau de toate, și acolo rosteau cu glasurile lor subțiri, copleșiți de rușine: *pajalusta*, *hleb*. I-a crescut cum s-a priceput, nu le-a arătat cât de mult îi iubește: „Pe copii să-i săruți doar când dorm”, dar a avut noroc, fiindcă toți au ieșit deștepți și sănătoși. Delicați ca structură, cu picioare zvelte și umeri înguști, n-au crescut prea înalți... În adolescență nu au fost hrăniți suficient, iar asta și-a pus amprenta asupra dezvoltării lor.

Dar să revenim la Irina, Boxi și Lucian, care duceau o viață simplă, modestă, în zona de sud a Bucureștiului: muncă, școală, copii, câte un concediu scurt pe la rude,

dar la orizont se profila o imagine amenințătoare: mama lui Boxi. Dădea buzna peste ei când le era lumea mai dragă, avea părul vopsit în roșu intens și făcut permanent, din urechi îi atârnavu niște cercei grei, fața îi era congestionată, uneori era beată, iar musafirii pe care-i aveau atunci se retrăgeau jenați. Le cerea bani și făcea scandaluri din ce în ce mai des.

După vreo patru-cinci ani de București, mama Irinei, Ecaterina, și-a cumpărat în rate o garsonieră minusculă în apropierea apartamentului lor și a început să lucreze macrameuri ca să-și plătească datoriile. Trăia extrem de modest, cred că dintr-o bucată de brânză avea o lună de zile. Mi-aduc aminte că eu, fiind studentă și moartă de foame, m-am hotărât să o vizitez. Ea lucra macrameuri, purta niște ochelari cu rame negre și rotunde, cu dioptrii foarte mari, avea pe un deget înfășurată niște ață de culoare bej, iar în cealaltă mână o igliță, pe care o manevra cu o viteză incredibilă. Se mișca în toate direcțiile cu o viteză uluitoare, în timp ce la televizorul alb-negru, marca *Rubin*, rula telegazeta de seară.

Nu auzeam prea bine ce se spunea, ceva despre planul cincinal și depășirea planului la recolta de porumb. Simțeam un nod în gât, speram să mă întrebe ceva despre mâncare sau măcar să pomenească ceva despre un sandviș... Îmi vândusem cartela pe 400 de lei și situația era cam greu de gestionat timp de o lună întreagă. Mai primeam câte un pachet de acasă, dar nu ajungeam bine cu el în cameră, că se auzea: „405 a primit pachet!” și apăreau brusc o grămadă de fete care devorau tot. Atunci când mă răzbea foamea, făceam păcate. Aveam o colegă